Више од годишњице

ФРАНЦУСКО-НЕМАЧКИ ТАНДЕМ КРОЗ ХРВАТСКУ ПРИЗМУ (4)

Координате периферних народа

Јакобински национализам – насупрот органском и традиционалном, који спаја исконско и универзално – увек је доносио добит неевропским силама, некада Турцима, данас плутократској Америци и њеним европским вазалима. А нови европски наднационални режим прихватљив је само у мери у којој буде заснован на стварним европским вредностима, против баналних и себичних вредности света трговаца и наоружаних индустријалаца, као и против смртоносних неевропских мешавина

Пи-ше: То-ми-слав Су-нић

Шта ре-ћи о пе-ри-фер-ним на-ци-ја-ма Евро-пе? Ка-ква је њи-хо-ва уло-га у од-но-су на две ве-ли-ке европ-ске на-ци-је? Јед-на од тих ма-лих ли-ми-троф-них зе-ма-ља је Хр-ват-ска, ка-сно ство-ре-на др-жа-ва, ко-ја би са сво-јих око 4, 5 ми-ли-о-на

ста-нов-ни-ка мо-гла пот-пу-но да се уто-пи у па-ри-ском агло-ме-ра-ту или, још го-ре, у не-ком пред-гра-ђу Лос Ан-ђе-ле-са.

Бу-ди-мо по-што-ни: Фран-цу-ска и Не-мач-ка, у свом на-по-ру да ство-ре ве-ли-ку Евро-пу, мо-гу то ла-ко да учи-не без ма-лих др-жа-ва као што су Хр-ват-ска, Ср-би-ја, Есто-ни-ја, и та-ко ре-дом. Ако се иде до кра-ја, то се мо-же и без Пољ-ске или Пор-ту-га-ли-је. Са дру-ге стра-не, пе-ри-фер-не на-ци-је не мо-гу ни-ка-ко да функ-ци-о-ни-шу без Не-мач-ке и Фран-цу-ске – ни на еко-ном-ском, ни на со-циокул-ту-ро-ло-шком пла-ну.

Осе-ћа-ње да си „су-ви-шан" да-је ме-ста ла-жној све-сти, по-ти-ски-ва-њу раз-ли-ке до-жи-вље-не као да је реч о ра-на-ма, пре-зи-ра-њу и мр-жњи се-бе са-мо-га; украт-ко, во-ди ка ком-плек-су ни-же вред-но-сти, ко-ји је ве-о-ма из-ра-жен код Хр-ва-та. Исто то ва-жи за све оста-ле ма-њин-ске на-ро-де Ис-точ-не Евро-пе. Мо-ра се кон-ста-то-ва-ти да ти на-ро-ди, ко-ји упра-во до-о-бли-чу-ју сво-је ма-ле др-жа-ве, ни-ка-да ни-су би-ли но-си-о-ци до-ми-нант-них иде-ја. Они ни-ка-да ни-су ство-ри-ли ве-ли-ке по-ли-тич-ке лич-но-сти. Са дру-ге стра-не, че-сто су по-зна-те као иза-зи-ва-чи про-бле-ма, по-ди-за-чи пра-ши-не у це-лој Евро-пи.

ПРОБЛЕМ НЕГАТИВНОГ САМООДРЕЂЕЊА

Хр-ва-ти пре све-га ми-сле да их спољ-ни свет ло-ше раз-у-ме. Они за-ми-шља-ју да су жр-тве стра-них за-ве-ра. До ју-че су то би-ли Фран-цу-зи, ко-ји су, због Ср-ба, по-др-жа-ва-ли очу-ва-ње две ја-ко-бин-ске Ју-го-сла-ви-је, да-нас су то та-јан-стве-ни фран-ко-ма-со-ни из Бри-се-ла и ис-точ-ни ло-би-ји САД ко-ји леб-де над њи-хо-вом др-жа-вом.

По-пут кла-сич-них на-ци-о-на-ли-ста, глав-на ка-рак-те-ри-стич-на цр-та хр-ват-ских

на-ци-о-на-ли-ста је по-тра-га за не-га-тив-ним ле-ги-ти-ми-те-том. Без оправ-да-ва-ња се-бе од-ба-ци-ва-њем дру-гих, не-мо-гу-ће је би-ти до-бар Хр-ват, да-кле, то је не-мо-гу-ће ако ни-сте ан-ти-ср-бин! Све то нас под-се-ћа на не-сре-ће европ-ских јакобинских на-ци-о-на-ли-за-ма ко-ји су до-не-ли то-ли-ко зла и гра-ђан-ских ра-то-ва у Евро-пи, по-чев од Вест-фал-ског ми-ра, а на-ро-чи-то по-чев од Фран-цу-ске ре-во-лу-ци-је. Од тога су профитирале не-е-вроп-ске си-ле, не-ка-да Тур-ци, да-нас плу-то-крат-ска Аме-ри-ка и ње-ни европ-ски ва-за-ли.

Та вр-ста ја-ко-бин-ског на-ци-о-на-ли-зма, ко-ју у Фран-цу-ској по-гре-шно и еуфе-ми-стич-ки на-зи-ва-ју су-ве-ре-ни-змом, не мо-же нас ни-ку-да од-ве-сти, осим ка мр-жњи и гра-ђан-ским ра-то-ви-ма.

СРПСКА „ФРАНЦУСКА ИЛУЗИЈА”

По се-би је ра-зу-мљи-во да Хр-ва-ти сма-тра-ју Нем-це сво-јим ста-рим при-ја-те-љи-ма, брат-ским на-ро-дом, на-ро-дом нео-п-ход-ним це-лој Евро-пи. Не са-мо да је Хр-ват-ска ге-о-граф-ски ве-за-на ду-нав-ским ба-се-ном са Не-мач-ком и про-же-та истом кул-ту-ром, већ је пре све-га реч о Рај-ху и о иде-ји не-мач-ког фе-де-ра-ли-зма ко-ји је до-вео до дез-ин-те-гра-ци-је ја-ко-бин-ске Ју-го-сла-ви-је и ра-ђа-ња но-ве не-за-ви-сне Хр-ват-ске. Чи-ње-ни-ца да су Хр-ва-ти ко-ег-зи-сти-ра-ли то-ком че-ти-ри ве-ка са ту-це-том ра-зних сред-њо-е-вроп-ских на-ро-да под окри-љем ве-ли-ке аустро-у-гар-ске им-пе-ри-је, чи-је су струк-ту-ре би-ле ско-ро фе-де-рал-не, све-до-че о ле-га-ли-те-ту, али, пре све-га, о ле-ги-ти-ми-те-ту им-пе-ри-јал-них иде-ја.

Кул-тур-но по-ли-тич-ко на-сле-ђе Фран-цу-ске, иако је до-бро по-зна-то код Ср-ба, код Хр-ва-та је ско-ро не-по-зна-то. Иде-ја о фран-ко-не-мач-ком ду-е-ту ма-ло зна-чи за про-сеч-ног Хр-ва-та. Не-мач-ка ни-је ви-ђе-на са-мо као ве-ли-ка зе-мља, она пред-ставља це-ло-куп-ну Евро-пу. На-су-прот то-ме, у хр-ват-ској на-род-ној све-сти Фран-цу-ска пред-ста-вља мрач-ни су-ве-нир исто-ри-је. Она асо-ци-ра на Кле-ман-соа, на Ми-те-ра-на, на оста-ле ве-штач-ке др-жа-ве Цен-трал-не Евро-пе, на фран-цу-ске

по-ли-ти-ча-ре ко-ји ни-су скри-ва-ли сво-ју од-бој-ност пре-ма Не-мач-кој и ње-ном ис-точ-но-е-вроп-ском бе-де-му. Мо-же се ићи и да-ље: у 16. ве-ку, Хр-ва-ти има-ју ло-ше успо-ме-не на кра-ља Фран-соа Пр-вог, ко-ји је, на-сто-је-ћи да осла-би аустро-у-гар-ску им-пе-ри-ју, по-мо-гао Тур-ци-ма да осво-је Цен-трал-ну Евро-пу. Пе-ри-фер-ни на-ро-ди, Хр-ва-ти, Ма-ђа-ри, Ср-би, пла-ти-ли су ужа-сну це-ну. Ме-ђу-ет-нич-ка мр-жња, ко-ја се на-ста-ви-ла и по-сле Пр-вог свет-ског ра-та из-ме-ђу Ма-ђа-ра и Сло-ва-ка, из-ме-ђу Ср-ба и Хр-ва-та, из-ме-ђу По-ља-ка и Не-ма-ца, мо-ра-ла је би-ти за-ме-ње-на ши-рим кон-тек-стом и по-сма-тра-на као ло-гич-ки на-ста-вак бес-крај-них ра-то-ва из-ме-ђу фран-цу-ске кра-ље-ви-не и не-мач-ког рај-ха, као и њи-хо-вих од-го-ва-ра-ју-ћих са-ве-зни-ка.

Што-та је што Ср-би за-бо-ра-вља-ју да је ан-ти-не-мач-ка по-ли-ти-ка кра-ља Фран-соа Пр-вог и Лу-ја Че-тр-на-е-стог до-ве-ла до то-га да они пре-да-ју Бе-о-град Тур-ци-ма и да је Бе-о-град осло-бо-ђен по-чет-ком 18. ве-ка за-хва-љу-ју-ћи не-мач-ким вој-ни-ци-ма Све-те Им-пе-ри-је и њи-хо-вом вој-ско-во-ђи Еуге-ну Са-вој-ском. Чак и „пе-ди-гре” прин-ца Еуге-на Са-вој-ског по-ка-зу-је нам уз-не-ми-ре-ни и нер-во-зни дух, та-ко ти-пи-чан за Евро-пља-не. Због свог са-вој-ског ита-ло-фран-цу-ског по-ре-кла, принц Еуген но-си у се-би кли-це европ-ског гра-ђан-ског ра-та, са јед-не стра-не, и европ-ског по-ми-ре-ња, са дру-ге. Али, он је на-чи-нио свој из-бор да бу-де до-бар Евро-пља-нин у слу-жби не-мач-ке Све-те Им-пе-ри-је.

ЕПОХА НАДНАЦИОНАЛИЗМА

На-ме-ће нам се као за-кљу-чак да се те изо-ло-ва-не чи-ње-ни-це са-гле-да-ју у пер-спек-ти-ви, по-сма-тра-ју-ћи у пер-спек-ти-ви и нас са-ме. Ва-жно је да не пад-не-мо у клоп-ку но-вог по-ли-тич-ког ро-ман-ти-зма – ко-ји но-си ри-зик но-вих гра-ђан-ских ра-то-ва. Ле-по је хва-ли-ти се пред-но-сти-ма на-ци-о-на-ли-зма, али тре-ба се де-фи-ни-са-ти у од-но-су на соп-стве-ни на-род и у од-но-су на су-сед-ни на-род. Не-дав-на дра-ма из-ме-ђу Ср-ба и Хр-ва-та, прет-ход-не дра-ме из-ме-ђу Фран-цу-за и Не-ма-ца, пред-ста-вља-ју скан-дал за сва-ког до-бр-ог Евро-пља-ни-на. Мо-же се за-ми-сли-ти са ко-ли-ко су ра-до-сти не-при-ја-те-љи Евро-пе, то јест „мон-ди-ја-ли-сти”, ужи-ва-ли у ра-ту на Бал-ка-ну. Го-во-ри-ли су да не-ма по-тре-бе за оним на ко-га се

сва-љу-је кри-ви-ца. Ето, сме-ја-ли су се, два слич-на на-ро-да ко-љу се као нај-ве-ћи ди-вља-ци у име сво-јих сме-шних „ми-то-ва". Да, у из-ве-сном сми-слу има-ли су пра-во, уто-ли-ко пре што они ука-зу-ју на по-губ-не по-сле-ди-це таквог на-ци-о-на-ли-зма, последице попут ксенофобије, по-зи-ва-ју-ћи да се раз-мо-тре узро-ци мул-ти-кул-тур-ног и мул-ти-ет-нич-ког де-ли-ри-ју-ма ко-ји су они до-ве-ли у ред. Ка-ко об-ја-сни-ти да су мул-ти-кул-тур-на аустро-у-гар-ска мо-нар-хи-ја и не-мач-ка Све-та Им-пе-ри-ја при-ми-ле у сво-ју ку-ћу Че-хе, Сло-ва-ке, Ср-бе, Нем-це и Хр-ва-те, као и ту-це оста-лих на-ро-да, ко-ји су мо-гли ма-ње ви-ше да ко-ег-зи-сти-ра-ју?

Као и сва-ки пле-ме-ни-ти осе-ћај, као љу-бав или при-ја-тељ-ство, на-ше тло и на-ша крв јед-на-ко зах-те-ва-ју раз-ли-чит при-ступ. Не мо-же се би-ти при-ја-тељ свих, не мо-же се ле-ћи са би-ло ким. Сва-ки чо-век прави свој из-бор, сва-ко вре-ме, јер то би-о-ло-ги-ја дик-ти-ра. Да-кле, у на-шим нај-ин-тим-ни-јим по-ступ-ци-ма ми смо генет-ски усме-ре-ни да гра-ви-ти-ра-мо ка на-ма слич-ни-ма. Ма-ла Есто-ни-ја, Хр-ват-ска и Сло-вач-ка уско-ро ће схва-ти-ти да се у да-на-шњој тран-спа-рент-ној Евро-пи не мо-же ма-ха-ти на-ци-о-на-ли-змом из 20. ве-ка. По-што је од-ба-чен ја-ко-би-ни-зам ве-ли-ких, па-ра-док-сал-но се до-ла-зи до то-га да се при-ме-њу-ју соп-стве-не фор-ме ја-ко-би-ни-зма, ко-је се че-сто су-да-ра-ју са пар-ти-ку-ла-ри-зми-ма њи-хо-вих соп-стве-них зе-ма-ља. Иза др-жав-но-на-ци-о-нал-не фа-зе, ко-ја је на из-ди-са-ју у це-лој Евро-пи, мо-ра да сле-ди над-на-ци-о-нал-ни ре-жим. Ни-је ва-жно да ли је то ре-жим Европ-ске Уни-је или Че-твр-тог Рај-ха. Ми се гу-би-мо у ду-гим рас-пра-ва-ма о ва-жно-сти и зна-ча-ју та-квих ства-ри као што су са-мо-о-пре-де-ље-ње или пра-во на раз-ли-ку. Ва-жно је то да но-ви европ-ски над-на-ци-о-нал-ни ре-жим бу-де за-сно-ван на европ-ским вред-но-сти-ма, про-тив баналних и егоистичних тр-го-вач-ких вред-но-сти, као и смртоносних не-е-вроп-ских ме-ша-ви-на. <

** Аутор је познати хрватски публициста*

(Август 2005)

(1) Хладна ништитељска рачуница

(2) Живјети као човјек, умријети као пас

(3) Варљиво историјско затишје